

Kitaabka Daanyeel - Sagaashan iyo Lix

*Saddexda Adeegsi ee Waxsii-sheegidda: Furfuridda Qaab-dhismeedka
Waxsii-sheegga ee Maalmaha Ugu Dambeeya*

Jeff Pippenger
2024-02-29

Qaab-dhismeedka farriintii nebinnimo ee William Miller wuxuu ahaa labada quwadood ee baabi'iyaa ee jaahilnimada, oo ay ku xigto baabanimadu; qaab-dhismeedka farriinta nebinnimo ee Future for America-na waa saddexda quwadood ee baabi'iyaa ee jaahilnimada, oo ay ku xigto baabanimadu, oo ay ku xigto Protestantism-ka riddaysan, hase ahaatee dhammaantoodna iyagoo isku mar jira dhammaadka. Furaha nebinnimo ee aasaasiga ah ee fahamka nebinnimo ee Miller wuxuu ahaa in "kan joogtada ah" ee kitaabka Daanyeel uu ahaa astaan u taagan jaahilnimada, waayo wuxuu aasaasay xidhiidhka labada quwadood ee baabi'iyaa ee noqday qaab-dhismeedkiisa fahamka nebinnimo. Furaha nebinnimo ee aasaasiga ah ee fahamka nebinnimo ee Future for America sidoo kale waa in "kan joogtada ah" ee kitaabka Daanyeel uu yahay astaan u taagan jaahilnimada, waayo dhammaystirka taariikheed ee jaahilnimadu wuxuu aasaasay taxanaha dhacdooyinka ee Daanyeel kow iyo toban aayadaha afartan iyo kow iyo afartan iyo kow, kaas oo noqday qaab-dhismeedka fahamka nebinnimo ee Future for America.

Sida had iyo jeer ka dhacda iftiin cusub, horusocodkii runta ee la furfuray sannadkii 1989 markii Midowgii Soofiyeeti burburay waxaa la dagaallamay codad badan oo kala duwan. Iska-caabbintii runta laga hor keenay mar walba waxay dhalisay faham ka sii cad oo runta ah. Muranadii hore ee ka dhanka ahaa runta laga helay lixda aayadood ee ugu dambeeya ee Daanyeel kow iyo tobnaad, waxaa la gartay in dhowr xeer oo nebiyadeed oo Kitaabka Quduuska ah ku yaal ay yihiin caddaymo lama huraa ah oo taageeraya korodhkii aqoonta ee dhacay markii kitaabka Daanyeel la furfuray sannadkii 1989. Haatan waxaan ka fiirsanaynaa mid ka mid ah xeerarkaas, kaas oo aynu ugu yeedhno "saddex-jeer ku-dabbaqidida wax sii sheegidda."

Waxa aynu ku billownay in aynu eegno laba adeegsi oo saddexle ah oo heer ka mid ah ay yihiin isla xariiqda, hase yeeshee heer kale ay ku kala duwan yihiin. Labada muuqaal ee ugu horreeya ee Rooma (heathen iyo baabawi), waxay dhiseen muuqaalka saddexaad ee Rooma Casri ah. Labada muuqaal ee ugu horreeya ee Baabuloon (Baabel iyo Baabuloon), waxay dhiseen muuqaalka saddexaad ee Baabuloon Casri ah. Rooma Casri ahi waa bahalka Muujintii toddoba iyo tobnaad ee ay Baabuloon Casri ahi fuusho oo ku xukunto. Waxay u kala soocan yihiin sida nin lo'da raaca iyo faraskiisa ay u kala soocan yihiin, hase yeeshee waxay sidoo kale wada galaan sino ruuxi ah, sidaas darteed heerkaas waa mid keliya. Waxaa jira laba adeegsi oo kale oo saddexle ah oo waxsii sheegista ah kuwaas oo leh xiriir la mid ah.

Labada muuqaal ee ugu horreeya ee Eliiyaah (Eliiyaah iyo Yooxanaa Baabtiisaha), waxay adkeeyaan Eliiyaahii saddexaad ee maalmaha ugu dambeeya. Isla sidaas oo kale, labada rasuul ee ugu horreeya ee jidka u diyaariya Rasuulka Axdiga (Yooxanaa Baabtiisaha iyo William Miller), waxay adkeeyaan rasuulka jidka u diyaariya Rasuulka Axdiga maalmaha ugu dambeeya. Waxaa

jira saddex qodob oo muhiim ah oo ay tahay in lagu garto labadan sadar ee saddexleyda ah ee adeegsiga wax sii sheegidda.

Qodobka koowaad waa in wakiillada taariikheed ee dhabta ah ee labada xariiq ee saddexleyda ah ee adeegsiga waxsii sheegista ay asal ahaan yihiin isla shakhsiyaadka taariikheed; hase yeeshee, ujeeddadooda ku jirta labada matalaadood si cad ayay u kala duwan yihiin. Qodobka labaadna waa garashada waxa uu yahay kala sooca u dhexeeya labadaas adeegsiyo saddexley ah ee waxsii sheegista ee si dhow isugu xidhan. Kala soocu waa in Eliiyaah uu matalo shaqo dibadda ah maalmaha ugu dambeeya, halka rasuulka jidka u sii diyaariya Rasuulka Axdiga uu matalo shaqo gudaha ah maalmaha ugu dambeeya.

Qodobka saddexaad ee la fiirsanayaa waa in Ciise, isagoo ah Alfa iyo Oomeega, uu Eliyaahii saddexaad, iyo weliba rasuulkii saddexaad ee jidka diyaariya, ku aqoonsado labadaba Eliyaah rasuulkii ugu horreeyey iyo kii ugu dambeeyey, iyo rasuulkii ugu horreeyey iyo kii ugu dambeeyey ee jidka u diyaariya Rasuulka Axdiga. Eliyaah rasuulka malaa'igta kowaad iyo Eliyaah rasuulka malaa'igta saddexaad waxay wada sameeyaan dhammaystirka saddexaad ee Eliyaah, rasuulka jidkana diyaariyana waxaa loo matalaa inuu yahay rasuulka dhaqdhaqaaqyada malaa'igta kowaad iyo malaa'igta saddexaad labadaba.

Nebi Eliiyaah wuxuu bixiyaa tusaale muujinaya iska-hor-imaadka maalmaha ugu dambeeya ee u dhexeeya dadka Ilaah iyo midowga saddex-geesoodka ah ee Rooma Casriga ah, kaas oo ka dhacaya iska-hor-imaadka Buur Karmel.

Buurta Karmel waxay ku taallaa woqooyiga Israa'iil, meel u dhow xeebta Badda Mediterranean-ka. Waxay u fidsan tahay qiyaastii jihada waqooyi-galbeed ilaa koonfur-bari, waxayna samaysaa buur-dheer caan ah oo ku fidsan qiyaastii 39 mayl (63 kiiloomitir). Dooxada Megiddo, oo sidoo kale loo yaqaan Dooxada Jezreel, waxay ku taallaa dhinaca koonfur-bari ee Buurta Karmel. Buurta Karmel iyo Dooxada Megiddo isu jirsigoodu waa mid aad isugu dhow marka masaafad ahaan loo eego. Masaafada u dhexaysa, xariiq toosan ahaan (sida tukuhu u duulo), waa qiyaastii 20 ilaa 25 mayl (32 ilaa 40 kiiloomitir). Galbeedka Buurta Karmel waxaa ku yaal Badda Mediterranean-ka, barigana Dooxada Megiddo iyo Dooxada Jezreel waxaa ka xiga Badda Galili, oo sidoo kale loo yaqaan Harada Tiberiyas ama Harada Kinneret.

Kitaabka Muujintii, dagaalkii Armageddoon wuxuu tilmaamayaa Dooxada Megiddo, waxyiguna ma uu doonayn in ardayda waxsii sheegista ay rumaystaan in Kitaabka Muujintii uu farriintiisa ku aqoonsanayo erayo macne ahaan toos ah; sidaas daraaddeed, markii uu Armageddoon (Megiddo) ku magacaabay Armageddoon, wuxuu adeegsaday erayga “har,” oo macnihiisu yahay buur, si loo caddeeyo in dagaalku uu ahaa sawir ruuxi ah oo ka tarjumaya dagaalkii ugu dambeeyey ee masduulaagii, bahalkii, iyo nebiga beenta ahi ay dunida u hoggaaminayaan.

Markuu Megiddo u aqoonsaday Armageddoon, Yooxanaa wuxuu hubiyey inaan loo fahmin meel juqraafi ahaan dhab ah, waayo Megiddo waa dooxad oo ma laha buuro. Meel u dhow waxaa ku yaal Buur Karmel, halkaas oo iska horimaadkii Eliiyaah la lahaa Axaab iyo nebiyadii Yesebeel ka dhacay; sidaas daraaddeed Megiddo iyo Buur Karmel labaduba waa sawirro ka tarjumaya dagaalkii ugu dambeeya ee Armageddoon.

Haddii aad sawiri lahayd saddex-xagal ay ku yaalliin Yerusaaalem, Buur Karmel, iyo Dooxada Megiddo, Yerusaaalem waxay ku taallaa geeska koonfur-bari ee saddex-xagalkaas, iyadoo Buur Karmel ay ku taallo waqooyi-galbeed, Dooxada Megiddona waqooyi-bari. Deegaanka si astaan ahaan u matala dagaalka Armageddoon waxaa xuduud u ah laba badood, oo boqorka woqooyiguna (dhillada Baabuloon Casri ah) wuxuu ku dhammaadaa inta u dhexaysa badaha iyo buurta quduuska ah ee sharafta leh. Oo wakhtigaas ayaa tijaabadii nimcada aadamigu xidhmaysaa.

Laakiin warar xagga bari ka imanaya iyo xagga woqooyi ka imanaya ayaa isaga dhibi doona; sidaas daraaddeed wuxuu ku bixi doonaa cadho weyn inuu halligo oo uu gebi ahaanba baabbi'yo kuwo badan. Oo wuxuu teendhooyinka qasrigiisa ka taagi doonaa badaha dhexdooda, buurta quduuska ah ee ammaanta leh; hase yeeshee wuxuu iman doonaa dhammaadkiisa, oo ninna ma caawin doono isaga. Oo wakhtigaas Miikaa'iil baa kici doona, amiirka weyn ee u taagan dadkaaga carruurtooda; oo waxaa jiri doona wakhti dhib ah, kaas oo aan weligiis jirin tan iyo markii qaran jiray ilaa wakhtigaas oo kale; oo wakhtigaas dadkaaga waa la samatabbixin doonaa, mid kasta oo laga helo isagoo ku qoran kitaabka. Daanyeel 11:44–12:1.

Adeegsiga saddex-geesoodka ah ee Eliiyaah wuxuu ka dhigan yahay iska-hor-imaadka dibadda ee dadka Ilaah la leeyihiin boqorka woqooyi, kaas oo ah madaxa isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagii, bahalkii, iyo nebigii beenta ahaa, kaas oo dunida u hoggaamiya Armageddoon. Saddexda cadow ee Eliiyaah, kuwaas oo astaan u ahaa isbahaysigaas saddex-geesoodka ah, waxay ahaayeen Axaab, oo ahaa boqorkii tobanka qabiil ee woqooyi, kana wakiil ahaa tobanka boqor ee Muujintii toddoba iyo tobnaad, kuwaas oo sino la gala dhilladii Baabuloon, oo ku heshiia inay boqortooyadooda siiyaan dhillada “hal saac,” taas oo ah “saacadda” qalalaasaha sharciga Axadda. Dhilladii Baabuloon waxaa matashay Yesebeel, nebiyadii Bacal ee Yesebeel iyo wadaaddadii geedkana waxay matalaan nebiga beenta ah.

Masiibada sharciga Axadda waxay ka bilaabataa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya ee Maraykanka, waxayna dhammaataa marka Miikaa'iil istaago. Markuu sharcigaas Axaddu yimaado, codka labaad ee Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad wuxuu adhigii kale ee Ilaah uga yeedhaa Baabuloon. Muddada ka bilaabmaysa yeedhidda ka bixidda Baabuloon ilaa xidhitaanka muddada nimcadu waa muddada xukunka dhillada Baabuloon. Sidoo kale waa muddada Ruuxa Quduuska ah lagu shubo bilaa qiyaas. Waa “saacadda” ay tobanka boqor ku heshiia inay si wadajir ah ula taliyaan dhilladii Turos, oo aan mar dambe la illoobin. Waa “saacadda” “dhulgariirka” weyn ee Muujintii kow iyo tobnaad, marka boqol iyo afartan iyo afarta kun kor loo qaado calan ahaan.

Oo boqorradii dunida, kuwii la sinaystay oo la raaxaystay iyada, way u ooyi doonaan oo u barooran doonaan, markay arkaan qiiqa gubashadeeda, iyagoo meel fog ka taagan cabsi ay ka qabaan cadaabkeeda, oo leh, Hoogay, hoogay, magaaladaas weyn ee Baabuloon, magaaladaas xoogga badan! waayo, saacad keliya ayaa xukunkaagu yimid. Muujintii 18:9, 10.

Sida Yooxanaa u aqoonsaday Megiddo inuu yahay buurta (“har”) Megiddo si uu u muujiyo run ruuxi ah oo aan ahayn mid toos ah, ayaa xukunka dhilladii Baabuloon iyo Turosna loo aqoonsaday inuu dhacayo intii lagu jiray “saacadda,” iyo weliba “maalin” gudaheed.

Sidaas daraaddeed belaayooyinkeedu waxay ku iman doonaan hal maalin gudaheed, dhimasho, iyo baroor, iyo gaajo; oo dab baa iyada gebi ahaanba ku gubi doona; waayo, xoog badan yahay Rabbiga Ilaaha ah kan iyada xukuma. Muujintii 18:8.

Ka dib Oktoobar 22, 1844 wakhtiga nebinnimada mar dambe looma dabaqo si nebinnimo ah, sidaas darteedna xukunka awoodda baadriga waxaa lagu matalayaa inuu ku dhacayo “saacad,” iyo sidoo kale “maalin.” “Saacadda” xukunkeedu waa muddada nebinnimada ee ka bilaabmata sharciga Axadda ee Maraykanka ilaa albaabka nimcadu xidhmo. Waa muhiim in muddadan la garto marka la tixgelinayo Eliyaahii maalmaha ugu dambeeya, waayo dagaalkii Eliyaah ee Buur Karmel wuxuu daba socdaa imtixaanka gudaha ee dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya, muddada imtixaankuna labadaba kaniisadda iyo dunidaba waxay ka kooban tahay isla bilowga iyo dhammaadka nebinnimada.

Labada cod ee Muujintii siddeed iyo tobnaad ku qoran, waxay matalayaan laba baaq oo kala duwan oo loo jeedinayo laba kiniisadood. Kiniisadda ugu horraysa waa boqol iyo afar iyo afartan kun ee Muujintii cutubka toddobaad, kiniisadda labaad ee loo yeedhayna waa dadkii tirada badnaa ee Muujintii cutubka toddobaad. Baaqa loo dirayo boqol iyo afarta iyo afartan kun waxaa la sameeyaa inta Ruuxa Quduuska ah loo daadshayo qiyaas ahaan, baaqa loo dirayo dadkii tirada badnaana waxaa la sameeyaa marka Ruuxa Quduuska ah loo daadshayo qiyaas la’aan.

“Nebigu wuxuu leeyahay, ‘Waxaan arkay malaa’ig kale oo samada ka soo degaysa, iyadoo leh xoog weyn; oo dhulkana waxaa iftiimiyey ammaanteeda. Waxayna ku qaylisay cod weyn oo xoog leh, iyadoo leh, Baabuloon tii weynayd way dhacday, way dhacday, oo waxay noqotay hoyga jinniyada” (Muujintii 18:1, 2). Tani waa isla farriintii uu bixiyey malaa’igtii labaad. Baabuloon way dhacday, “maxaa yeelay quruumaha oo dhan waxay cabsiisay khamriga cadhada sinadeeda” (Muujintii 14:8). Waa maxay khamrigaasu?—Waa caqiidooyinkeeda beenta ah. Waxay dunida siisay sabti been ah oo beddel u ah Sabtida amarka afraad, waxayna ku celcelisay beentii uu Shaydaanku markii ugu horraysay Xaawo ugu sheegay Ceeden—dhimasho-la’aanta dabiiciga ah ee nafta. Qalloocyo kale oo badan oo la nooc ah ayay meel fog iyo meel dhowba ku faafisay, iyadoo “waxbarid uga dhigaysa amarrada dadka” (Matayos 15:9).

“Markii Ciise bilaabay adeeggiisii guud, wuxuu Macbudka ka nadiifiyey nijaasayntii quduus-darrada ahayd. Falalkii ugu dambeeyey ee adeeggiisa waxaa ka mid ahaa nadiifintii labaad ee Macbudka. Sidaas oo kale, hawsha ugu dambaysa ee digniinta dunida, laba baaq oo kala duwan ayaa loo jeediyaa kaniisadaha. Farriinta malaa’igta labaad waa, ‘Baabuloon way dhacday, way dhacday, magaaladii weynayd, maxaa yeelay quruumaha oo dhan waxay ka cabbisay khamrigii cadhada sinadeeda’ (Muujintii 14:8). Oo qaylada dheer ee farriinta malaa’igta saddexaad waxaa samada laga maqlaa cod leh, ‘Dadkaygow, ka soo baxa iyada, si aydaan uga qaybgelin dembiyadeeda, oo aydaan u helin belaayooyinkeeda. Waayo, dembiyadeedu waxay gaadheen ilaa samada, oo Ilaahna wuu xusuustay xumaatooyinkeeda’ (Muujintii 18:4, 5).” Selected Messages, buugga 2aad, 118.

Malaa’igta xoogga badan ayaa soo degay isagoo fulinaya Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad, markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York la dumiyey Sebtembar 11, 2001,

iyadoo ay timid “dabayshii bari” ee Islaamka. Markaasuu si xoog leh ugu qayliyey cod weyn isagoo leh, “Baabuloon weynu way dhacday, way dhacday, oo waxay noqotay hoygii jinniyada.” Dabadeedna aayadda afraad cod kale ayaa “laga maqlaa samada isagoo leh, ‘Ka soo baxa iyada, dadkaygow.’” Labadaas cod waa “laba baaq oo kala duwan oo loo diray kaniisadaha.” Labada kaniisadood ee kala duwan ee Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya waxaa lagu aqoonsadaa boqol iyo afar iyo afartan kun iyo dadkii badnaa.

Muddada imtixaanka ee boqolka iyo afar iyo afartan kun waxay ka bilaabataa Islaamka hoogga saddexaad, kaas oo Ishacyaah ku tilmaamo “maalinta dabaysha bari.” Muddadaas imtixaanku waxay ku dhammaataa sharciga Axadda ee Maraykanka oo dhawaan iman doona iyo dhaqan-gelinta calaamadda bahalka. Bahalku waa boqorka woqooyi ee been-abuurka ah, madaxa Baabuloonta casriga ah. Baabuloon waa libaaxa ku jira Daanyeel cutubka toddobaad, iyo nebigii caasiga ahaa ee Yahuudah ka yimid, oo matala Adventism-ka La’odikiya, kaas oo ku dhinta muddada ka bilaabata “dameerka” Islaamka (Sebtembar 11, 2001), kuna dhammaata “libaaxa” (Baabuloonta Casriga ah).

Inta lagu jiro muddada wakhtiga ee loo matalay “qabriga” nebigii caasiga ahaa ee Adventism-ka La’odikeeya, roobkii dambe ayaa la qiyaasaa, iyadoo loogu yeedhayo baaq gaar ah kiniisadda kuwa boqolka iyo afartan iyo afarta kun ah. Marka muddadaasu dhammaato, “saacadda” “dhulgariirka weyn”, oo matalaysa sharciga Axadda ee Maraykanka; waxaa soo gaadha muddadii codka labaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad, iyada oo la dhaqan gelinayo sumaddii bahalka, taas oo ah sumadda boqorka woqooyi. Isla mar ahaantaana Islaamka hooggii saddexaad ayaa loo adeegsadaa in lagu soo dejiyo xukun sii kordhaya oo is daba joog ah dunida riddowday. Farriinta uu ku dhawaaqayo “calanka” kuwa boqolka iyo afartan iyo afarta kun ah intii lagu jiray baaqaas labaad ee gaarka ah ee kiniisadda “dadka faraha badan” waxay aqoonsanaysaa “sumadda” “boqorka woqooyi”, iyo doorka Islaamka ee hooggii saddexaad, oo loo matalay “carruurta bari”.

Farriinta ka cadhaysiisa awoodda baabtiisnimada aayadda afartan iyo afraad ee Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad, iyo farriinta bilowda qulqulka dhiigga ee ugu dambeeya ee baabtiisnimada, waxaa lagu metelay “war ka imanaya bari” (Islaamka) iyo “woqooyi” (calaamadda bahalka). Muddadaas, sida muddadii ka horraysay oo kale, Islaamka oo ah “dabaysha bari” wuxuu xukun ku soo dejinayaa Maraykanka si uu muddada u bilaabo, muddadaasuna waxay ku dhammaanaysaa marka boqorka woqooyi uu gaadho dhammaadkiisa, “inta u dhexaysa badaha iyo buurta quduuska ah ee ammaanta badan”, dooxada Megiddo iyo buurta Karmel.

Xilligii xukunka ee Baabuloonka casriga ah oo matasha sariirteeda dhimashada (qabri), wuxuu ka bilaabmaa calaamadda bari, wuxuuna ku dhammaadaa calaamadda woqooyi, sida ay sariirta dhimashada ee nebigii La'odikiya ee caasiga ahaa ugu dhammaatay qayladii ugu horraysay ee kala soocnayd ee loo jeediyey kiniisadaha. Qabriga (sariirta dhimashada) ay ku aasan yihiin labadaba nebigii beenta ahaa ee Beytel iyo nebigii Yahuudah ee caasiga ahaa waxaa lagu matalaa inta u dhexaysa “dameer” iyo “libaax”.

Eliyaah wuxuu metelaa dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya kuwaas oo la kulmay cadow saddex-jibbaaran oo ay matalayeen Axaab, Yesebel, iyo nebiyadii Yesebel. Yesebel waa astaanta

awoodda baabbanimada ee kaniisaddii afraad ee Tuyaatiira, nebiyadeedii Karmelna waxaa matalayay nebiyadii Bacal iyo wadaaddadii geedaha Asheeraah. Bacal wuxuu metelaa ilaah lab ah, wadaaddadii geedahana waxay metelayeen Cashtaroodh, ilaahad dheddig ah; sidaas darteed nebiyadii beenta ahaa ee Yesebel waxay ka koobnaayeen rag iyo dumar, iyadoo metelaya isku-darka Kaniisadda iyo Dawladda oo lagu metelo suuradda bahalka ee ku jirta kitaabka Muujintii.

Waa Maraykanka kan ugu horrayn ka dhisa ekaanta bahalka gudaha Maraykanka, dabadeedna dunida inteeda kale, waana Maraykanka kan ah nebiga beenta ah ee midowga saddexleyda ah. Axaab, boqorkii tobanka qabiil, wuxuu ka dhigan yahay tobanka boqor ee Muujintii toddoba iyo tobnaad, taasina waa masduulaagga, Yezebalna waa bahalka. Eliiyaah wuxuu ku jiray iska horimaad uu la lahaa midowga saddexleyda ah ee Baabuloonta Casriga ah, Buur Karmel dusheeda, halkaas oo dhilladii Baabuloon ay ku timaaddo dhammaadkeeda iyadoo aanay jirin cid caawisa. Adeegsiga saddex-geesoodka ah ee Eliiyaah wuxuu matalaa iska horimaadka dibadda ah ee lagu soo qaado dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya, Eliyaahna wuxuu matalaa nebiga si toos ah uga hor imanaya saddexdaas quwadood.

Qodob muhiim ah oo ku jira qisadii Eliiyaah waa “roobka,” kaas oo u taagan roobka dambe ee lagu shubay taariikhda iska-hor-imaadka. Inta ka horraysa iska-hor-imaadka Buur Karmel, Eliiyaah si cad ayuu u sheegay in aanu roob jiri doonin, marka laga reebo eraygiisa. Muddada horseedaysa “saacadda” xukunka Yesebeel waa muddada uu matalo “codkii” ugu horreeyey ee kala soocan ee la siiyey kiniisadaha. “Codkaas” wuxuu yimid Sebtembar 11, 2001, muddadaasna “roobka” waxa keliya oo la “qiyaasay”, muddadaasna waxa jiray laba farriimood oo roobka dambe ah oo iska soo horjeeday kuwaas oo ku lug lahaa doodka Xabaquuq. Mid wuxuu ahaa farriinta been-abuurka ah ee u baroorta Tammuuz, taas oo matalaysay “farriin nabad iyo ammaan ah”, kan kalena wuxuu ahaa farriinta runta ah ee hoogga saddexaad ee Islaamka.

Farriinta runta ah ee “roobka dambe” waxay ku dhisnayd doorka Islaamka ee hoogga saddexaad. Farriintaasu waxay ka soo unkantay hal il (taas oo ahayd Future for America), labadii farriimoodna waxay ku loollamayeen sarreynta ilaa taariikhdu xaqiijisay ansaxnimada farriinta runta ah, isla markaana ay sidoo kale xaqiijisay nacasnimada farriin “nabad iyo ammaan” ah xilli sidan oo kale ah.

“Waxsii sheegyada Daanyeel iyo Yooxanaa waa in la gartaa. Midba midka kale ayuu fasiraa. Waxay dunida siiyaan runno ay tahay in qof kastaa fahmo. Waxsii sheegyadani waa inay dunida markhaati uga noqdaan. Oofintooda maalmahan ugu dambeeya ayay iyagu is-sharxi doonaan.” Kress Collection, 105.

Dhammaystirka ugu horreeya ee Eliyaah ee ku jira adeegsiga saddex-geesoodka ah ee Eliyaah, waxaa xaqiijiya Eliyaahii labaad, kaas oo Ciise u aqoonsaday Yooxanaa Baabtiisaha. Labadaas markhaatina, iyadoo wada jira, waxay adkeeyaan Eliyaahii saddexaad.

Oo markay tageen dabadeed, Ciise wuxuu bilaabay inuu dadkii badnaa Yooxanaa ka yidhaahdo, Maxaad cidlada ugu baxdeen inaad aragtaan? Cawsduur dabayshu ruxayso miyaa? Laakiin maxaad ugu baxdeen inaad aragtaan? Nin dhar jilicsan qaba miyaa? Bal eega, kuwa

dharka jilicsan xidhaa waxay joogaan guryaha boqorrada. Laakiin maxaad ugu baxdeen inaad aragtaan? Nebi miyaa? Haa, waxaan idinku leeyahay, oo ka sii badan nebi. Waayo, kanu waa kii laga qoray, Bal eeg, waxaan hortaada ku soo dirayaa rasuulkayga, kan jidkaaga kaa sii diyaarin doona. Runtii waxaan idinku leeyahay, kuwa dumarku dhaleen dhexdooda kama kicin mid ka weyn Yooxanaa Baabtiisaha; hase yeeshee kan ugu yar boqortooyada jannada ku jiraa wuu ka weyn yahay isaga. Oo tan iyo wakhtigii Yooxanaa Baabtiisaha ilaa imminka boqortooyada jannada xoog baa lagu galaa, oo kuwa xoogga lehna xoog bay ku hantaan. Waayo, nebiyadii oo dhan iyo sharciguba waxay sii sheegeen ilaa Yooxanaa. Oo haddii aad doonaysaan inaad aqbashaan, kanu waa Eliyaas kii iman lahaa. Kii dhego uu wax ku maqlo leh, ha maqlo. Matayos 11:7–15.

Waxaan sii wadi doonnaa daraasaddan maqaalka xiga.

“Maanta, ruuxa iyo xoogga Eliiyaah iyo Yooxanaa Baabtiisaha, rasuullo Ilaah doortay ayaa dareenka dunida xukunka ku waajibay ku jeedinaya dhacdooyinka culus ee dhowaan dhici doona ee la xiriira saacadaha xidhmaya ee wakhtiga nimcada iyo muuqashada Masiixa Ciise isagoo ah Boqorka boqorrada iyo Sayidka sayidyada. Dhawaan nin kasta waa in lagu xukumo falimihii jidhka lagu sameeyey. Saacaddii xukunka Ilaah way timid, xubnaha kaniisaddiisa ee dhulka saaranina waxaa saaran masuuliyadda culus ee ah inay digniin siiyaan kuwa taagan, sida ay tahay, qarka u saaran halaag weligeed ah. Qof kasta oo bini’aadam ah oo dunida baaxadda leh ku nool oo dhegaysan doona waa in si cad loogu muujiyo mabaadi’da khatarta ku jirta ee ku lug leh muranka weyn ee socda, mabaadi’daas oo ay ku xiran yihiin qaddarrada binu-aadmiga oo dhan.”

“Saacadahan ugu dambeeya ee wakhtiga nimcada loo siiyey binu-aadmiga, marka qaddarka naf walba dhowaan weligiis lagu go’aamin doono, Rabbiga samada iyo dhulku wuxuu ka filayaa kiniisaddiisa inay u kacdo hawlgal sidii aan weligeed hore u yeelin. Kuwii Masiixa lagu xoreeyey iyagoo aqoon u yeeshay runta qaaliga ah, Sayidka Ciise wuxuu u haystaa kuwa uu doortay, oo laga fadli yeelay dadyowga kale oo dhan ee dhulka dushiisa jooga; oo wuxuu ku tirinayaa iyaga inay muujiyaan ammaanta Kan iyaga gudcurka uga yeedhay oo geliyey nuurkiisa yaabka leh. Barakooyinka sida deeqsinimada leh loo bixiyo waa in loo gudbiyaa kuwa kale. Warka wanaagsan ee badbaadadu waa inuu gaadhaa quruun kasta, qabiil kasta, af kasta, iyo dad kasta.”

“Riyoooyinkii nebiyadii hore Rabbiga ammaanta leh waxaa lagu muujiyey isagoo iftiin gaar ah ku shubaya kiniisaddiisa maalmaha gudcurka iyo rumaysadla’aanta ka horreeya imaatinkiisa labaad. Isaga oo ah Qorraxda Xaqnimada, wuxuu ku soo bixi lahaa kiniisaddiisa, ‘isagoo baalashiisa ku sida bogsiin.’ Malaakii 4:2. Oo xerta kasta oo runta ah waxaa ka soo faafi lahaa saamayn nolosha, geesnimada, wax-taridda, iyo bogsiinta runta ah.”

“Imaanshaha Masiixu wuxuu dhici doonaa xilliga ugu mugdiga badan ee taariikhda dunidan. Maalmihii Nuux iyo Luud waxay sawir ka bixinayaan xaaladda dunida wax yar ka hor imaanshaha Wiilka Aadanaha. Qorniinku, isagoo tilmaamaya wakhtigan soo socda, wuxuu ku dhawaaqayaa in Shayddaan ku shaqayn doono xoog oo dhan iyo ‘khiyaano kasta oo xaqdarrada ah.’ 2 Tesaloniika 2:9, 10. Hawlgalka uu sameeyo si cad ayaa loogu muujiyey mugdiga si xawli ah u sii kordhaya, khaladaadka faraha badan, bidcooyinka, iyo

dhalanteedyada maalmahan ugu dambeeya. Shaydaan dunida oo keliya maxbuus ahaan uma wado, ee khiyaamooyinkiisu waxay khamiirinayaan kaniisadaha qirta Rabbigeenna Ciise Masiix. Riddo weynu waxay isu baddali doontaa mugdi u qoto dheer sida saqda dhexe. Dadka Ilaah waxay u ahaan doontaa habeen tijaabo, habeen oohin, habeen silic loo maro runta aawadeed. Laakiin habeenkaas mugdiga ah dhexdiisa iftiinka Ilaah baa ka iftiimi doona.”
Prophets and Kings, 716, 717.